

EEN AMERIKAANS
DENNENAALTJE

DOET ZIJN INTREDE IN EUROPA

De dennennematode *Bursaphelenchus xylophilus* werd verleden jaar voor het eerst in Europa ontdekt, meer bepaald op het Portugese schiereiland Setubal. Een blijde waarneming van een nieuwe soort kon dit moeilijk genoemd worden. In een regio met 10 000 ha dennenbos werden verschillende infectiehaarden met kwijnende dennen vastgesteld. Alle getroffen bomen zijn Zeedennen (*Pinus pinaster*), maar bekend staat dat andere Europese *Pinus*-soorten als Grove den (*P. sylvestris*), Zwarte den (*P. nigra*) en Bergden (*P. mugo*) even gevoelig zijn. Parasolden (*P. pinea*) en Aleppoden (*P. halepensis*) zouden iets meer resistentie vertonen. Ook de geslachten *Abies*, *Cedrus*, *Larix*, *Picea*, *Pseudotsuga* en *Tsuga* kunnen aangetast worden.

De dennennematode is een parasitaire aaltje van maximum een millimeter lengte, dat in het xyleem van naaldbomen leeft. Door het verstoren van de sapstroom ontstaat verkleuring en verwelking van de boomkroon. Geïnfecteerde bomen kunnen binnen enkele maanden afsterven. Het aaltje kan door verschillende keversoorten verspreid worden. Vooral boktorren van het geslacht *Monochamus* worden vernoemd, hoewel dit in Portugal geen

algemeen genus is. De verspreiding kan ook door andere boktorsoorten of snuitkevers (bv. Grote dennensnuitkever, *Hyllobius abietis*). De nematode reproduceert zich het vlugst in warme gebieden. Fins onderzoek toonde echter aan dat infectie ook in Skandinavië mogelijk is, weliswaar vertraagd door de grote variatie van de dagtemperatuur in de zomermaanden.

In het Noord-Amerikaanse oorspronggebied zijn de inheemse dennensoorten resistent. Daar werd sterfte vooral bij de uit-

heemse *Pinus sylvestris* en *P. nigra* vastgesteld. De nematode werd aan het begin van de 20ste eeuw reeds via besmet hout in Japan geïntroduceerd. Ook China, Taiwan en Zuid-Korea volgden. Mogelijk zorgde besmet verpakingshout uit China voor de intrede in Europa.

De Europese Commissie ondernam reeds stappen om de verdere verspreiding van *B. xylophilus* tegen te gaan. Voor een evaluatie van de huidige toestand dienen de lidstaten aan de Commissie gegevens te verstrekken over het al dan niet voorkomen van de dennennematode. Het Ministerie van Landbouw, bevoegd voor de plantenbescherming in België, contacteerde Afdeling Bos en Groen voor dit onderzoek. De staalname in de Vlaamse dennenbossen zal door het IBW worden uitgevoerd. Het Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek (CLO) doet de extractie en de identificatie. Daarbij zullen ook moleculaire technieken ingezet worden.

Contactpersonen:

Marijke Steenackers, tel.: 054-43 71 23
e-mail: Marijke.Steenackers@lin.vlaanderen.be
Peter Roskams, tel.: 054-43 71 15
e-mail: Peter.Roskams@lin.vlaanderen.be

Boommarters in Vlaanderen? Zeker weten!

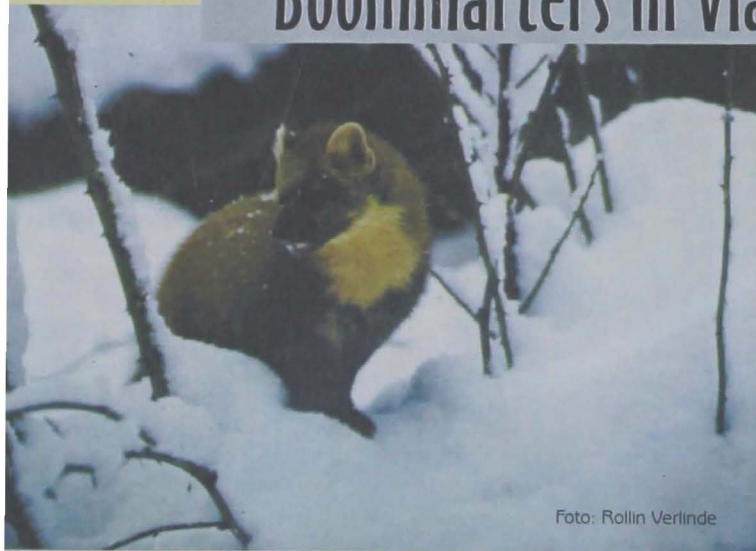

Foto: Rollin Verlinde

Enkele nieuwsbrieven geleden werd reeds de vondst van de 'eerste' Vlaamse Boommarter gemeld, meer bepaald een verkeersslachtoffer in mei van vorig jaar nabij het Hallerbos. Daarmee kon ook officieel worden bevestigd wat door sommigen al sinds langer als vaststaand werd beschouwd: ook in Vlaanderen komt de Boommarter voor. Dit was voorheen inderdaad al via enquêtes onder het voormalige Waters en Bossen vooropgesteld, terwijl ook in de inventarisaties van de Jeugdbond steevast melding werd gedaan van Boommarter. Daartegenover ontbrak de soort in Vlaanderen volgens een aantal officiële auteurs, en dit bij gebrek aan 'harde bewijzen' (o.m. geen Vlaamse exemplaren in de

collectie van het KBIN). Het moeilijke onderscheid met de Steenmarter noopt immers terecht tot een zeer kritische houding ten opzichte van (soms al te enthousiaste maar) oncontroleerbare waarnemingen van levende dieren of niet-ingezamelde dode dieren.

Immiddels is evenwel een tweede en een derde 'zekere' Boommarter als verkeersslachtoffer in Vlaanderen opgeraapt: één in het West-Vlaamse Beernem, op 18 juli 1999, en één zowat in het hartje van Brussel, in mei 1999. Beide dieren zijn mannetjes, net zoals het exemplaar uit Halle. Deze vondsten zijn des te merkwaardiger wegens hun vindplaats. West-Vlaanderen is immers veruit onze bosarmste provincie - daartegenover geldt natuurlijk dat de concrete vindplaats wél bosrijk is over een behoorlijk grote oppervlakte. Deze vondst bevestigt een handvol eerder gemelde zichtwaarnemingen van levende marters in diezelfde regio, waarvan minstens één logischerwijze wel bijna een Boom- en geen Steenmarter moest zijn (dier vluchtend via de fijne takjes van de boomkruinen).

De Brusselse Boommarter - administratief geen maar geografisch wél een Vlaams dier - getuigt nog maar eens dat deze soort minder 'cultuurvlindend' is dan algemeen werd (wordt) vooropgesteld. Hoewel een aantal grotere en kleinere stadsparken, min of meer door laanbomen verbonden, voor de nodige stapstenen zorgen, ligt het grote Zoniënwoud toch reeds ruim op vier kilometer afstand. Ook hier geldt dat het, bij een aantal eerder gemelde marterwaarnemingen (o.m. bij controles van nestkasten voor Bosuil), misschien wel om Boommarter zou kunnen gegaan hebben, in plaats van de voorzichtigheidshalve veronderstelde Steenmarter. Waarmee het onvolprezen Zoniënwoud nog maar eens getuigt één van Vlaanderens belangrijkste natuurgebieden te zijn.

Contactpersoon:

Koen Van Den Berge, tel. 054-43 71 12
e-mail: Koen.VanDenBerge@lin.vlaanderen.be

Adressenbestand

Deze Nieuwsbrief wordt gratis verstuurd naar een 1500-tal adressen in Vlaanderen. Het adressenbestand werd o.m. samengesteld op basis van het 'Adresboek' van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, aangevuld met de adressen van instanties, verenigingen of personen waarmee regelmatig wordt samengewerkt of overleg wordt gepleegd. Wijzigingen of correcties, alsook wenselijke aanvullingen in verband met deze adressen kunnen steeds doorgegeven worden aan het Secretariaat Nieuwsbrief IBW, L.a.v. Carine Buysse, Gaverstraat 4, 9500 Geraardsbergen, Tel.: 054-43 71 39; e-mail Carine.Buysse@lin.vlaanderen.be